

УДК 342.8

Ю. В. Камардіна

ПОНЯТТЯ, СИСТЕМА ТА ДЖЕРЕЛА МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ВИБОРЧОГО ПРАВА

У статті наведено характеристику міжнародних виборчих стандартів. На основі аналізу міжнародних виборчих норм розглядається роль міжнародних виборчих стандартів у виборчому праві зарубіжних країн. Встановлено, що у всіх міжнародно-правових актах сформульовано чіткі правила, згідно з якими вибори мають бути альтернативними, чесними, неспальсифікованими і тільки за цих умов можна виявити вільно виражену волю народу та забезпечити її здійснення.

Дослідження законодавчих основ системи виборчих права і свобод громадян показує, що більшість держав системно імплементувала міжнародні стандарти у свою правову систему, визнавши, що дотримання та захист прав і свобод людини та громадянина, розвиток та вдосконалення демократичних інститутів народного волевиявлення, процедур їх реалізації відповідно до загально визнаних принципів та норм міжнародного права на основі національної конституції та правових актів, є метою та обов'язком кожної правової держави, однією з невід'ємних умов суспільної стабільності та подальшого зміцнення співробітництва між державами в ім'я здійснення та захисту ідеалів та принципів, які є їх спільним демократичним надбанням.

Аналіз основних правових джерел загальних та регіональних міжнародних виборчих стандартів дозволив зробити висновок, що міжнародні виборчі стандарти – це зобов'язання держави як формально надати громадянам своєї країни обумовлені стандартами права та свободи щодо участі у вільних, чергових, альтернативних і справедливих виборах, а й гарантуванні своїм внутрішнім законодавством їхню реалізацію.

Доведено, що інститут виборів за демократичного режиму має розвинену та стабільну законодавчу основу. Найважливіші положення виборчого права знаходять свій відбиток у Конституції держави. У низці зарубіжних країн нагальною проблемою є кодифікація різнорівневих та неузгоджених між собою джерел права, що регламентують вибори та виборчий процес. В організації та проведенні виборів, визначенні їх результатів дедалі більшого значення набувають унікальні норми – міжнародні виборчі стандарти.

Ключові слова: виборче право, принципи виборчого права, джерела виборчого права, система джерел виборчого права, виборче законодавство, загально визнані принципи та норми міжнародного права, міжнародні стандарти, нормативні правові акти.

DOI 10.34079/2226-3047-2022-12-22-15-23

Постановка проблеми. На сьогоднішній день відзначається розширення кола питань, які тією чи іншою мірою регулюються міжнародним правом. Сфера регулювання виборчих правовідносин, що діяли переважно відповідно до внутрішньо-державних норм права, на сьогоднішній день підлягають регулюванню відповідно до міжнародних стандартів, під якими розуміють загально визнані міжнародно-правові принципи та процедури, віднесені до сфери правового регулювання виборчого процесу.

Міжнародні стандарти не просто закріплюють перелік загально визнаних принципів міжнародного права (прав і свобод людини та ін.) та процедур, але і

встановлюють їх обсяг, мінімальний рівень, на якому вони повинні реалізовуватись у державі, яка проголосила демократичні цінності складовою своєї правової системи.

Тому реалізація стандартів потребує створення як відповідних міжнародних, і внутрішньо-державних механізмів. Норми внутрішнього права створюються відповідно до міжнародних стандартів, у цьому полягає суть процесу інкорпорації, тобто включення норм міжнародного права у внутрішньо-державне право.

Міжнародні стандарти визначають ту планку, нижче за яку цивілізовані держави опускаються не можуть. У зв'язку з тим, що юридичні, соціальні, етнічні, економічні та географічні умови у світі різні, не всі стандарти можна застосовувати повсюдно одночасно та в повному обсязі. Однак вони повинні викликати постійне прагнення держав до подолання практичних труднощів, що стоять на шляху їх здійснення, оскільки в цілому відображають ті мінімальні умови, що міжнародне суспільство вважає прийнятними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Міжнародні стандарти виборчого права як перспективний спосіб реалізації громадянами свого активного та пасивного виборчого права викликає інтерес великої кількості дослідників у різних галузях науки, зокрема, в правознавстві. Підвищений інтерес щодо міжнародних стандартів виборчого права знайшов своє відображення в працях таких авторів: Л. В. Гудзь, Т. І. Гудзь (Гудзь, Л. та Гудзь, Т., 2020), Ю. Б. Ключковський (Ключковський, 2018), В. Ф. Нестерович (Нестерович, 2018), С. Г. Серьогіна (Серьогіна, 2007), Т. В. Стешенко (Стешенко, Т. та Стешенко Л., 2015) та ін. Як бачимо, теорія та практика застосування міжнародних стандартів на виборах отримали до теперішнього часу широке, всебічне та комплексне розкриття у сучасних українських наукових працях. Водночас, необхідним вбачається визначити юридичну сутність та розробити сучасне розуміння міжнародних виборчих стандартів.

Метою дослідження є правовий аналіз поняття, системи та джерел міжнародних стандартів виборчого права та визначення проблемних моментів створення як міжнародних, і внутрішньо-державних механізмів щодо реалізації міжнародних стандартів.

Виклад основного матеріалу. Актуальність теми дослідження обумовлена специфічними особливостями виборчого права. На сьогоднішній день виборче право України є підгалуззю конституційного права України та характеризується особливим предметом правового регулювання, наявністю власної системи законодавства, особливих суб'єктів правовідносин державної та суспільної потреби в галузі та її високою соціальною значимістю регульованих нею громадських та політичних відносин. Сучасне інтегративне розуміння джерел права на перше місце висуває їх системні властивості. Тому надзвичайно важливим видається питання про системні ієрархії джерел права, зокрема виборчого.

Виборче право як підгалузь конституційного права України має ряд особливостей, які зумовлені складним комплексним предметом правового регулювання. Це в свою чергу створює певні труднощі в ідентифікації джерел виборчого права, оскільки, предмет сучасного виборчого права України охоплює як соціально-правове середовище не тільки виборчих кампаній, а й мають юридичне значення реалізації та захисту конституційного права громадян обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, що складаються у міжвиборний період. Метод виборчого права полягає в особливій концепції (режимі) правового регулювання електоральних відносин, що свідчить, поряд з іншими обставинами, про вихід виборчого права за традиційні рамки інституту та набуття статусу підгалузі державного права, що характеризується наявністю внутрішньо узгодженої горизонтальної та вертикальної структури.

В свою чергу, В. Ф. Нестерович, відзначив, що сучасне виборче право є найважливішою формою забезпечення демократичного цілепокладання державного управління, формує зв'язок народу (територіальної громади) та апарату публічної влади, який необхідний для вирішення питань державного та суспільного життя. Виборче право – це доволі складна підсистема правових норм, яка сформувалась під впливом конкретних соціально-історичних умов розвитку держави та суспільства. Унаслідок цього вибори та виборче право є досить багатозначними науковими та нормативно-правовими категоріями (Нестерович, 2018). Взагалі то, сам термін «виборче право» у правознавстві має подвійне значення. По-перше, в об'єктивному сенсі (позитивне виборче право) як система юридичних норм, що регулюють порядок підготовки та проведення виборів; по-друге, у суб'єктивному сенсі (суб'єктивне виборче право) – як право громадянина обирати та бути обраним до органів державної влади та органи місцевого самоврядування.

Мінімальну (первинну) компоненту виборчого права утворюють специфічні правові норми, що відрізняються предметом регулювання, колом адресатів, юридичною природою поєднання з нормами інших галузей (підгалузей) права України, особливостями внутрішньої будови та своєрідністю зовнішнього правового оформлення. Розмаїття норм виборчого права проявляється у різних їх видах, особливе місце серед яких займають гарантійні норми, щоб забезпечити створення інформаційних, організаційних, ресурсних та інших умов здійснення та захисту виборчих прав громадян.

Джерела виборчого права – це форми його зовнішнього вираження. Слід зазначити, що у юридичній науці відсутнє загальноприйняте поняття «джерела права». З позиції загальної правової теорії поняття «джерело права» розглядається у двох аспектах: широкому – як причини та закономірності правоутворення або генези права, та вузькому – як спосіб закріплення та існування норм права або як зовнішня форма встановлення та висловлювання правових розпоряджень. Нерідко межа між джерелами права у матеріальному значенні та юридичними джерелами (джерелами права у формальному значенні) стирається, що в принципі відображає існуючу єдність поглядів на джерело права та його юридичне значення як у щось, що відноситься до форми права. Не ставлячи своєю метою аналіз всіх існуючих поглядів на поняття джерела права та його співвідношення з формою права, зауважимо все ж таки, що для дослідження механізму правового регулювання політичних електоральних відносин вони цілком можуть бути використані як урочисті (Гудзь, Л. та Гудзь, Т., 2020; Нестерович, 2018).

Кожний нормативно-правовий акт виборчого законодавства має специфічні функції, має внутрішню структуру, перебуває у певному співвідношенні один з одним і потребує здійснення конкретних заходів, спрямованих на вдосконалення законодавчого та підзаконного регулювання електоральних відносин.

Традиційно виділяються такі джерела виборчого права:

1) національні конституції. Зазвичай положення про вибори та референдум закріплюються в основному акті. Це обумовлено соціально-політичною значимістю виборчого права, специфікою виборчих відносин. Вибори є одним із найважливіших механізмів формування та організації публічної влади в умовах демократії, нерозривно пов'язаного із політичною діяльністю. В основних нормах фіксуються виборчі права громадян. В силу суворості оформлення нормативного матеріалу основний закон є ефективним юридико-технічним засобом встановлення чітких правил щодо обрання президента, депутатів парламенту, представницьких (законодавчих) органів державної влади регіонів (у федеративної держави – суб'єктів Федерації), керівників виконавчої влади регіонально-суб'єктного рівня (губернаторів), органів місцевого самоврядування.

Можливість проведення референдуму також відображається у базових (основних) нормах.

Так, наприклад, у Конституції Італії 1947 р. зафіксовано умови та підстави надання виборчого права, його принципи (ч. 1 та 2 ст. 48), порядок проведення референдуму (ст. 75); встановлено заборону застосування скороченої парламентської процедури розгляду законопроектів про вибори (ч. 4 ст. 72). Схожі положення містяться у Конституції Болгарії 1991 р. (ст. 10, 42, 64, 93).

2) національні закони різної юридичної сили. Так, в Австрії, Болгарії, Німеччині, Данії діють закони, ухвалені на основі традиційної парламентської процедури. У той же час у ряді країн (Іспанія, Молдова) виборча система, порядок проведення виборів та референдумів регулюються актами підвищеної юридичної сили – органічними законами (ч. 1 ст. 82, ч. 3 ст. 92 Конституції Іспанії 1978 р., ч. 2 ст. 61, ч. 3 ст. 72 Конституції Молдови 1994 р.).

З метою впорядкування та систематизації цієї галузі законодавства можуть видаватися комплексні законодавчі акти, що відрізняються підвищеною узагальненістю нормативних приписів та регулюють подібні, однорідні суспільні відносини – кодекси. Виборчі кодекси діють в Аргентині, Бельгії, Бразилії, Білорусії, Грузії, Молдові та в Україні.

3) міжнародні виборчі стандарти. Їхня неминуча політико-правова цінність стала особливо очевидною в ХХІ столітті, коли багато держав гармонізували принципи, на яких будуються їхні правові системи, визнаючи право громадян на рівний доступ до інформації, на участь в управлінні державними справами, право обирати та бути обраними як основних прав людини. Отже, одним із критеріїв оцінки обґрунтованості прийняття нових правил, їх сутності та ступеня впливу на електоральну практику - є встановлення їх відповідності нормам міжнародно-правових актів, що містять міжнародні виборчі стандарти. Зазначені акти, до яких належать Загальна декларація прав людини ООН від 10 грудня 1948 р., Міжнародний пакт про громадянські та політичні права від 16 грудня 1966 р., Конвенція про політичні права жінки від 20 грудня 1952 р., Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18 грудня 1979 р., Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21 грудня 1965 р., Декларація про права осіб, що належать до національних або етнічних, релігійним та мовним меншинам від 18 грудня 1992 р., Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод від 20 березня 1952 р. та ін., мають універсальний характер, а самі стандарти сформульовані в них у вигляді принципів, служать відправною точкою для формування виборчого законодавства та практики його реалізації в демократичних країнах: загальність, рівність, свобода, справжність, справедливість та періодичність виборів при забезпеченні таємниці голосування на них та створення всіх необхідних умов, що гарантують вільне волевиявлення народу.

У юридичній літературі (Гудзь, Л. та Гудзь, Т., 2020; Ключковський, 2018; Нестерович, 2018; Серьогіна, 2007; Стешенко, Т. та Стешенко, Л., 2015) склалися різні підходи до визначення міжнародних виборчих стандартів. Загалом під ними розуміються всі міжнародні норми у сфер прав і свобод людини і громадянина. Виходячи з цього, виборчі стандарти ототожнюють із міжнародними стандартами в галузі прав людини, що стосуються вільних та справедливих виборів. Подібні імперативи, будучи по суті міжнародними нормами, бувають універсальними та партикулярними (регіональними).

Отже, до основних джерел міжнародних стандартів у сфері виборчих прав та свобод громадян слід віднести, перш за все, загальні, або як їх ще називають, універсальні, виборчі стандарти. Універсальними вони є через те, що вони діють щодо

держав будь-якого континенту Землі. Одним із таких універсальних документів є Загальна декларація прав людини, затверджена Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 р., у ст. 21 якої записано: «Кожна людина має право брати участь в управлінні своєю країною безпосередньо або через посередницькі органи, вільно обраних представників. Воля народу має бути заснована на владі уряду: ця воля повинна знаходити собі вираження у періодичних та нефальсифікованих виборах, які повинні проводитися за загального і рівного виборчого права, шляхом таємного голосування або ж за допомогою інших рівнозначних форм, які забезпечують свободу голосування».

Стаття 21 Загальної декларації прав людини є першою заявою щодо прав людини на участь у політичному житті в період після Другої світової війни. Якщо під час її прийняття декларація розглядалася як заява про наміри, то сьогодні права і свободи, проголошені в ній, багато держав сприймають як загальновизнаний стандарт, що втілюється у внутрішньому законодавстві. Цивільні та політичні права, викладені у Загальній декларації, було уточнено та конкретизовано у Міжнародному пакті про громадянські та політичні права 1966 р. Учасниками цього Міжнародного пакту є 127 держав, що робить його обов'язковим для виконання міжнародним інструментом із найбільшою кількістю учасників, що гарантує право на вільні вибори. У ст. 25 цього документа проголошується право кожного громадянина «голосувати та бути обраним на справжніх чергових виборах, що проводяться на основі загального та рівного виборчого права при таємному голосуванні та які забезпечують вільне волевиявлення виборців».

Міжнародний пакт про громадянські та політичні права приймався у формі багатостороннього міжнародного договору та, на відміну від Загальної декларації прав людини, одразу визначався як документ, що має обов'язковий характер для держав-учасниць. До основних джерел загальних універсальних міжнародних виборчих стандартів належать також Конвенція про політичні права жінок від 20 грудня 1952 р., Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 15 грудня 1979 р., Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм масової дискримінації від 25 грудня 1965 р.

Відповідно до ч. 1 ст. 1 Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації під расовою дискримінацією розуміється «будь-яка відмінність, виняток, обмеження або перевага, заснована на ознаках раси, кольору шкіри, родового, національного чи етнічного походження, які мають на меті або наслідком знищення або применшення визнання, використання або здійснення на рівних засадах прав людини та основних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній чи інших галузях суспільного життя». Ця норма цілком застосовна до недопущення дискримінації у сфері виборчого права.

У ст. 1 і 2 Конвенції про політичні права жінок встановлено, що «жінки можуть обиратися на рівних із чоловіками умовах, без будь-якої дискримінації, у всі встановлені національним законом установи, що вимагають публічних виборів».

Важливе зобов'язання містить Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації. У ній сказано, що держави-учасниці зобов'язуються заборонити та ліквідувати расову дискримінацію у всіх її формах і забезпечити рівноправність кожної людини перед законом без відмінності раси, кольору шкіри, національного чи етнічного походження, особливо щодо здійснення політичних прав, зокрема права брати участь у виборах – голосувати та виставляти свою кандидатуру – на основі загального та рівного виборчого права, права брати участь у управлінні країною (ст. 5).

Документи універсального характеру, присвячені виборам, приймаються в рамках не лише ООН, але й деяких інших світових міжнародних організацій. Однією з

найстаріших міжнародних організацій є Міжпарламентська спілка, що діє вже понад сто двадцять років. Природно, дана організація не може перебувати в осторонь питань проведення виборів. На 154-й сесії Ради Міжпарламентського союзу у Парижі 1994 р. одностайно (у сесії брали участь представники 112 держав-членів цієї організації) було прийнято Декларацію про критерії вільних та справедливих виборів, а на 161-й сесії Ради у 1997 р. без голосування було схвалено Загальна декларація про демократію, у п. 12 якої говориться: «Ключовим елементом у здійсненні демократії є проведення вільних та чесних виборів через регулярні інтервали часу, які б забезпечували можливість висловлювання волі народу».

Декларація про критерії вільних та справедливих виборів говорить про виборчі права громадян, про права та обов'язки кандидата, партії під час виборчої кампанії, а також про права та обов'язки держав. Зокрема, до обов'язків держави, згідно з Декларацією про критерії вільних та справедливих виборів, належать вжиття законодавчих та інших заходів з метою забезпечення гарантій прав та інституційних рамок для проведення регулярних справжніх вільних та справедливих виборів, встановлення нейтрального, неупередженого та збалансованого механізму організації та проведення виборів, повага та дотримання прав людини для всіх громадян, які проживають на їх території та на територіях під їх юрисдикцією, забезпечення партіям та кандидатам розумних можливостей для представлення своїх виборчих платформ, дотримання принципу таємного голосування, недопущення підкупу чи інших протизаконних дій, забезпечення ясності та зрозумілості всього виборчого процесу, запобігання випадкам насильства під час виборів, швидкий та ефективний розгляд скарг, що стосуються виборчого процесу, виборчими органами та судами та ін.

Поряд із загальними, універсальними міжнародними виборчими стандартами існують ще й регіональні міжнародні виборчі стандарти. Найбільший інтерес, представляють документи, ухвалені в рамках регіональних організацій, що не залишають поза увагою вибори (наприклад, Американська конвенція про права людини, Африканська хартія прав людини та народів та ін.). Насамперед йдеться про найбільш розгорнуті та детально опрацьовані європейські міжнародні стандарти виборів. Вони викладені у документах, прийнятих Народою з безпеки та співробітництва в Європі (НБСЄ) на Конференції з людського виміру, що проходила у три етапи: у Парижі 1989 р., у Копенгагені 1990 р. і в Москві в 1991 р. Наприклад, у п. 7 Документу Копенгагенської наради Конференції з людського виміру НБСЄ у розвиток загальних універсальних виборчих стандартів зазначено, що розумна періодичність проведення вільних виборів має встановлюватись законом; підрахунок голосів має бути чесним та офіційно опублікованими результатами; закон та державна політика мають забезпечувати проведення виборів в атмосфері свободи та чесності, безперешкодного доступу до засобів масової інформації всіх політичних утворень та окремих осіб, що приймають участь у виборчому процесі; повинні створюватися належні умови для діяльності політичних партій та рівності їх перед законом та органами влади; кандидати, які отримали необхідну кількість голосів, визначену законом, повинні належним чином вступати на посаду і залишатися на ній і т. д.

Органи Ради Європи ухвалили також низку документів, які мають безпосереднє відношення до організації та проведення виборів. Так, Парламентська Асамблея Ради Європи ухвалила резолюції. «Про кодекс належної практики у виборчих питаннях» (№ 1264, 2001 р.), «Про обмеження на діяльність політичних парій у державах-членах Ради Європи» (№ 1308, 2002 р.), «Про зведення рекомендованих норм під час виборів» (№ 1320 та 1595, 2003 р.). Комітет Міністрів також неодноразово приймав документи,

що стосуються організації та проведення виборів (Резолюція (62)2 «Державам-членам щодо виборчих, громадянських та соціальних прав ув'язнених» (1962 р.)).

Аналіз основних правових джерел загальних та регіональних міжнародних виборчих стандартів дозволяє зробити висновок, що міжнародні виборчі стандарти - це зобов'язання держави як формально надати громадянам своєї країни обумовлені стандартами права та свободи щодо участі у вільних, чергових, альтернативних і справедливих виборах, а й гарантуванні своїм внутрішнім законодавством їхню реалізацію.

Дослідження законодавчих основ системи виборчих прав і свобод громадян показує, що більшість держав системно імплементувала міжнародні стандарти у свою правову систему, визнавши, що дотримання та захист прав і свобод людини та громадянина, розвиток та вдосконалення демократичних інститутів народного волевиявлення, процедур їх реалізації відповідно до загально визнаних принципів та норм міжнародного права на основі національної конституції та правових актів, є метою та обов'язком кожної правової держави, однією з невід'ємних умов суспільної стабільності та подальшого зміцнення співробітництва між державами в ім'я здійснення та захисту ідеалів та принципів, які є їх спільним демократичним надбанням.

Висновки. У всіх вищезгаданих міжнародно-правових актах сформульовано чіткі правила, згідно з якими вибори мають бути альтернативними, чесними, несфальсифікованими. Тільки за цих умов можна виявити вільно виражену волю народу та забезпечити її здійснення.

Резюмуючи сказане, слід відзначити, що інститут виборів за демократичного режиму має розвинену та стабільну законодавчу основу. Найважливіші положення виборчого права знаходять свій відбиток у Конституції держави. У низці зарубіжних країн нагальною проблемою є кодифікація різнорівневих та неузгоджених між собою джерел права, що регламентують вибори та виборчий процес. В організації та проведенні виборів, визначенні їх результатів дедалі більшого значення набувають унікальні норми – міжнародні виборчі стандарти.

Бібліографічний список

- Гудзь, Л. В. та Гудзь, Т. І., 2020. Принцип загального виборчого права: міжнародні стандарти та перспективи законодавчої реалізації в Україні. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Право*, 30, с. 30–39.
- Ключковський, Ю. Б., 2018. *Принципи виборчого права: доктринальне розуміння, стан та перспективи законодавчої реалізації в Україні: монографія*. Київ: Ваіте.
- Нестерович, В. Ф., 2018. Виборче право як підгалузь конституційного права України. *Право і суспільство*, 3, с. 44–49.
- Серьогіна, С., 2007. Європейські стандарти виборів і виборче законодавство України. *Вісник Центральної виборчої комісії*, 1(7), с. 38–44.
- Стешенко, Т. В. та Стешенко, Л. С., 2015. Міжнародні виборчі стандарти, їх реалізація у виборчому законодавстві України. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*, 29, с. 32–42.

References

- Hudz, L. V. and Hudz, T. I., 2020. Pryntsyp zahalnoho vyborchoho prava: mizhnarodni standarty ta perspektyvy zakonodavchoi realizatsii v Ukraini [Legal regulation and implementation of electronic voting: international experience and implementation in

- Ukraine]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriya: Pravo*, 30, s. 30–39 (in Ukrainian).
- Kliuchkovskiy, Yu. B., 2018. *Pryntsypy vyborchoho prava: doktrynalne rozuminnia, stan ta perspektyvy zakonodavchoi realizatsii v Ukraini: monohrafiia [Principles of electoral law: doctrinal understanding, status and prospects of legislative implementation in Ukraine: monograph]*. Kyiv: Vaite (in Ukrainian).
- Nesterovych, V. F., 2018. *Vyborche pravo yak pidhaluz konstytutsiinoho prava Ukrainy [Electoral law as a sub-branch of the constitutional law of Ukraine]*. *Pravo i suspilstvo*, 3, s. 44–49 (in Ukrainian).
- Seryogina, S., 2007. *Yevropeiski standarty vyboriv i vyborche zakonodavstvo Ukrainy [European election standards and election legislation of Ukraine]*. *Bulletin of the Central Election Commission*, 1(7), p. 38–44 (in Ukrainian).
- Steshenko, T. V. ta Steshenko, L. S., 2015. *Mizhnarodni vyborchi standarty, yikh realizatsiia u vyborchomu zakonodavstvi Ukrainy [International election standards, their implementation in the election legislation of Ukraine]*. *Derzhavne budivnytstvo ta mistseve samovriaduvannia*, 29, s. 32–42 (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 01.09.2021

Y. V. Kamardina

UNDERSTANDING, THAT JEREL'S SYSTEM OF INTERNATIONAL STANDARDS OF FREE LAW

In the article, a comprehensive theoretical and legal analysis of the system of choice law was carried out. On this day, an expansion of the number of meals is being marked, which are regulated by international law in the rest of the world. The sphere of regulation of selected legal laws, which was more importantly advanced to the internal-state norms of law, on this day, they are expected to be regulated in accordance with international standards, in order to understand the fundamental nature of international legal regulation, the principles of legal regulation are introduced into the sphere of legal regulation.

At the article, the characteristics of international selected standards are given. Based on the analysis of international electoral norms, the role of international electoral standards in the electoral law of foreign countries is considered. It has been established that in all international legal acts, clear rules have been formulated, it is possible to choose alternative, honest, non-falsified ones, and only for these minds, you can freely express the will of the people and ensure the safety of their lives.

Doslidzhennya of the legwestern foundations of the system of vocated law, Freedom Svomadyan showed, the bilshi of the powers systematically brought the standard to their lawsuits, by vicious, the Dorimannu is the right of the people of the people of the people, the rosnety of the democratic venerates, the percentage of the people The principles of the norms of the sub -people's right to the basics of national constitutes of the right to act, the metaim of the skin of the skin of the reservation, the same of the subtitudes, ix spilnym democratic nadbannyami.

Analiz the basic lawy jerels of pognins, the regime -nuclear high -ended standard, allowing the vitnovka vitnovki, the Miracity Standards - the zobov's senior sovereignty yak formally nadi of their regions of the law of the right to the same freedom of the shallow, alternatives,

and alternatives, and alternatives, and the guarantor by its internal legislation for its implementation.

It has been reported that the Institute for Elections for a Democratic Regime can be blamed on that stable legislative basis. The most important provisions of the choice of the right to know their own approval from the Constitution of the state. In the lower countries abroad, the nagal problem is the codification of riznorivnevih and inconveniences among themselves dzherel rights that regulate the selection and selection process. In the organization of the conducted elections, which are determined by their results, the deedal of greater significance is filled with unique norms - international selection standards.

Key words: *choice of law, principles of choice of law, genel of choice of law, system of genel of choice of law, choice of legislation, global principles and norms of international law, international standards, normative legal acts.*